

Beslutningsforslag nr. B 93. Fremsat den 11. februar 1986 af Ingerlise Koefoed (SF), Birthe Hansen (SF), Ole Henriksen (SF) og Ebba Strange

Forslag til folketingsbeslutning om biblioteker på arbejdspladser

Folketinget opfordrer regeringen til på finanslovene for 1987, 1988 og 1989 at søge afsat henholdsvis 1, 1,5 og 2 mill. kr. til støtte til kommuner, der vil udbygge deres folkebiblioteksvirksomhed med biblioteker på arbejdspladser (arbejdspladsbiblioteker).

Støtten fordeles efter ansøgning, og der lægges ved fordelingen af støtten vægt på, at forskellige ideer om udformningen af arbejdspladsbibliotekerne afprøves.

Etableringen af et arbejdsbibliotek, dets omfang, virksomhed, åbningstid osv. plan-

lægges af den pågældende kommunes kulturudvalg, folkebibliotek og de faglige organisationer i fællesskab.

Efter 2½ år vurderer et udvalg nedsat af ministeren for kulturelle anliggender og med repræsentanter for folkebiblioteker, fagbevægelse og brugere forløbet af arbejdsbiblioteksvirksomheden. På dette grundlag stiller udvalget forslag om, under hvilke former og hvilke økonomiske rammer arbejdspladsbiblioteker vil kunne fortsætte, således at brugerne opnår de bedst mulige vilkår.

Bemærkninger til forslaget

Folkebibliotekerne er til rådighed for alle, der har fast bopæl i Danmark, og alle danske skatteborgere er med til at betale folkebibliotekernes virksomhed. Men på grund af ubekvem arbejdstid, lang transport mellem arbejde og hjem, mange private forpligtelser osv. og ofte også på grund af ukendskab til, hvad service fra et folkebibliotek betyder, er en del mennesker afskåret fra at benytte bibliotekerne. For disse mennesker kunne biblioteksaktiviteter på arbejdspladsen være af stor betydning.

Fænomenet »arbejdspladsbibliotek« er da heller ikke ukendt her i landet, og i Sverige har det eksisteret i en lang årrække med stor succes. Siden 60'erne har arbejdspladsbiblioteksiden i Danmark været genstand for mange diskussioner både i kommunerne, bibliotekerne og fagbevægelsen. Bibliotekskommissionen, som i 1979 afsluttede en flerårig undersøgelse af folke- og forskningsbibliotekernes virksomhed, foreslog blandt meget andet i »Biblioteksbetænkningen 1979« (jfr. betænkning nr. 878/79), at der blev gjort forsøg med biblioteksaktiviteter på arbejdspladser.

Ifølge den svenske rapport »Därför arbetsplatsbibliotek« har svenske biblioteker i det sidste tiår haft arbejdspladsbiblioteker som en veletableret del af deres virksomhed. I 1984 var der 421 arbejdspladsbiblioteker i 110 kommuner, heraf var der alene i Malmø 20 arbejdspladsbiblioteker.

Staten og kommunerne står i hovedsagen for driften. Dog stiller nogle arbejdspladser lokaler og materiel til rådighed for arbejdspladsbiblioteket, der drives i nært samarbejde med det stedlige folkebibliotek.

Servicen på de svenske arbejdspladser varierer fra sted til sted, fra bøger placeret på bogkarusseller i kantinerne til særlige lokaler med bøger, tidsskrifter, aviser etc. og fra ugentlige besøg af en bibliotekar til mindre hyppige besøg. Der regnes med en bogbestand på 5 bind pr. ansat, og der foregår løbende udskiftning af bøgerne. Bogbestanden består af faglitteratur og skønlitteratur for voksne og børn, og materialer, der ikke findes på

arbejdspladsbiblioteket, kan skaffes fra folkebiblioteket.

I Danmark har der indtil nu været få og spredte initiativer på området, og efter at staten med biblioteksloven af 1984 har droppet sit økonomiske engagement i folkebibliotekernes drift og dermed lagt ansvaret over på kommunerne, som i øvrigt også på alle andre områder har mærket statens sparekniv, er biblioteksaktiviteterne ophørt. Dette må beklages meget, ikke mindst når man ved, at ufaglærte arbejdere og lavt uddannede benytter folkebibliotekerne mindst. Et fremstød på arbejdspladserne ville give disse mennesker bedre mulighed for at få del i det fælles kultur- og oplysnings tilbud, som findes i folkebibliotekerne.

Den virksomhed, som har været igangsat, har ligesom den eksisterende svenske haft forskellig udformning. Det kan f.eks. nævnes, at fabriksbiblioteket på elektronikfabrikken Vitrohn i Brøndbyvester fungerede en halv snes år indtil slutningen af 60'erne, at Nakskov kommunebibliotek gennem adskillige år har drevet en biblioteksafdeling på Nakskov Skibsværft, at Herning centralbibliotek har gjort forsøg med at lade en bogbus besøge et antal fabrikker i byens omegn, samt at Frederikssund bibliotek har eksperimenteret med forskellige former for biblioteksaktiviteter på arbejdspladser, herunder også udstillings- og debatvirksomhed. Studerende fra Danmarks biblioteksskole har som led i deres uddannelse gennemført forsøg med arbejdspladsbiblioteker på Philipsfabrikkerne i København og på Maglemølle Papirfabrik ved Næstved.

Arbejdspladsbibliotekerne vil bedst kunne fungere på store arbejdspladser med ret mange ansatte, men mindre virksomheder vil, som det er nævnt ovenfor, eventuelt kunne betjenes med bogbus. Arbejdspladsbiblioteket skal være en afdeling af det stedlige folkebibliotek og omfatte samme tilbud som det om end i mindre omfang. Det betyder, at man på arbejdspladsbiblioteket skal kunne låne eller benytte bøger, tidsskrifter, aviser og i nogle tilfælde også lyd bøger, musikbånd og gramfonplader.

Som brugere af et arbejdspladsbibliotek har man krav på, at de materialer, som findes i kommunens biblioteker, men ikke på arbejdspladsbiblioteket, kan skaffes til stede. Til det formål og for i øvrigt at give information om bibliotekernes muligheder bør arbejdspladsbibliotekerne være udstyret med kataloger, boglister m.v.

Bøger for mindre børn hører også hjemme på arbejdspladsbibliotekerne, således at de ansatte har mulighed for at låne dem med hjem.

I øvrigt bør arbejdspladsbibliotekerne fungere med mindst muligt bureaukrati. I en del svenske arbejdspladsbiblioteker lader man arbejderne selv notere, når de låner materialer med hjem, og denne fremgangsmåde har ikke medført svind i mate-

rialerne.

Åben information om samfundet er en vigtig forudsætning for demokratiet. Den enkeltes mulighed for at få adgang til informationen må derfor stadig udbygges. Jo mere informationsmængden vokser, jo vigtigere er det at finde frem til et informationssystem, som både er dækkende og let tilgængeligt.

Folkebibliotekerne skal ifølge biblioteksloven stille mest mulig information vederlagsfrit til rådighed for børn og voksne. En decentralisering af folkebiblioteksvirksomheden er en af mulighederne for at opfylde målsætningen om lettilgængelighed, og i denne decentralisering vil arbejdspladsbiblioteket kunne spille en betydelig rolle.